

**TÜRKİYE'DE MADENLERDE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ
GÜVENLİĞİ MEVZUATI ve 176 SAYILI MADENLERDE
SAĞLIK VE GÜVENLİK HAKKINDA ILO SÖZLEŞMESİ**

KARŞILAŞTIRMA

İŞMEN GÜNALÇİN AVUKATLIK ORTAKLIĞI

İSMEN
GUNALCIN

Değerlendirme

13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa'nın Soma ilçesindeki kömür madeninde meydana gelen facia sonrasında Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) maden çalışma yerlerine özgü olarak düzenlemiş bulunduğu iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının ülkemiz tarafından imzalanmamış olması tartışmalara neden olmuştur. Türkiye geçtiğimiz senelerde, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün iş sağlığı ve güvenliği alanında düzenlemelere yer veren 155 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşmesini ve 187 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesini imzalamış fakat maden sektörüne has tehlikelere ilişkin olarak özel iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmasını öngören 176 sayılı Madenlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Sözleşmeye ise daha önceki çeşitli girişimlerine rağmen henüz taraf haline gelmemiştir. Uluslararası alanda bu hususta sorumluluk yüklenmemiş olan Türkiye çeşitli kanun ve yönetmelikler ile madenlerde iş sağlığı ve güvenliğini kendi iç düzenlemeleri ile hüküm altına almış bulunmaktadır.

Fakat dikkat edilmelidir ki Türkiye'de son dönemde, taraf olunan ILO Sözleşmeleri ile de orantılı olarak genel anlamda İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatının ("Genel ISG Mevzuatı") oluşturulması ve geliştirilmesine ağırlık vermiş olup, maden sektörüne özgü risk ve tehlikelerin önlenmesine yönelik iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ("Maden ISG Mevzuatı") hem sayı hem de içerik bakımından daha yüzeysel bırakılmıştır. Dolayısıyla, inceleme konumuzun madenlerde iş sağlığı ve güvenliği olmasına rağmen, gerekli inceleme çoğunlukla Genel ISG Mevzuatına atıf yapılmak suretiyle yapılmıştır.

Aşağıda detaylı incelemesine yer verilmiş olan mevzuat karşılaştırması kapsamında görülmektedir ki Türkiye mevzuatı, 176 sayılı ILO Sözleşmesi'nin öngördüğü çeşitli asgari koruma ve güvenlik önlemlerine genel anlamda iç mevzuatında yer vermekte, hatta bazı hususlarda ILO'nun öngördüğü standartların daha üzerinde detaylı ve ileri düzenleme getirmektedir. Ancak

aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere belli hususlarda ise bazen hiçbir düzenlemeye yer verilmezken bazen de etkili koruma sağlamak için yeterli olmayacak seviyede az sayıda düzenlemeye yer verilmiştir.

Hem genel ISG Mevzuatımız hem de Maden ISG Mevzuatımız, kamu kurum ve kuruluşlarına, işverenlere ve işçilere çeşitli hak ve yükümlülükler getiren, iş kazası ve meslek hastalıklarından korunulmasını sağlamak amaçlı dikkate değer anlamda detaylı ve etkili bir düzenlemeler bütünü içermektedir. Ancak ne var ki, bu koruma önlemlerinin hayata geçirilmesi, işveren ve işçiler tarafından uygulanmasını sağlayacak yeterli denetim mekanizmalarının ve etkili yaptırımların eksikliği, mevzuatın parça parça ve dağınık halde olması nedeniyle uygulamada çıkacak sorunlara gebe olması gibi zayıf noktaları da mevcuttur.

Aşağıdaki karşılaştırma metninde görüleceği üzere, hem Genel hem de Maden ISG Mevzuatımız boyunca iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için çok çeşitli düzenlemelere yer verilmişken, bu tür istenmeyen kaza ve hastalıklar ile karşılaşılması halinde uygulanacak prosedüre ilişkin yeterli düzenleme yapılmamıştır. Yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarının sonrasında, bunlara ilişkin olarak gerek araştırma ve inceleme yükümlülükleri gerekse raporlama yükümlülükleri konusunda yeterli netlikte ve açıklıkta düzenleme getirmediği gibi düzenlemeye dâhil edilen az sayıda hüküm de mevzuatın geri kalanı ile desteklenmediğinden belirsiz kalmaktadır. Çeşitli hükümlerde bazı raporların varlığından ve bazı incelemelerin yürütülmesinden bahsedilmesine rağmen, yükümlülüğün içeriği, yükümlülüğün yüklendiği kişi veya sorumluluğun kapsamı gibi sorular yanıtızsız bırakıldığından, düzenlenen hükümler belirsizlikten kurtulamamışlardır. Aynı şekilde yine mevzuat boyunca alınması gereken önlemlerin sıralanmış olmasına rağmen, iş müfettişlerinin ve özellikle önleme amacına katkıda bulunmaları için kurulmuş olan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları gibi öğelerin karşılaştıkları mevzuata aykırılıklar ve eksiklikleri hakkında ne gibi önlemler alacakları, düzenleyecekleri raporlar, uygulayacakları para cezaları gibi hususlar detaylı düzenlemeye kavuşturulmamıştır.

Öte yandan Genel ve Maden ISG Mevzuatımız, alınacak önlemlere ilişkin yükümlülükler konusunda, işverenlerin yükümlülüklerine çok detaylı yer ayırmışken, işçilerin yükümlüklerine yeterli yer ayrılmamıştır. Oysaki iş güvenliği ve işçi sağlığının sağlanabilmesi açısından işçilerin güvenlik algısının olmasının önemi yadsınamaz niteliktedir. Örneğin, işverenlere Sağlık ve Güvenlik Dokümanı hazırlama yükümlülüğü getirilmişken, tüm içeriğin işçiye yol göstermek amaçlı olmasına rağmen bu dokümanı edinmek, üzerinde gerekli incelemeyi yapmak yükümlülüğü işçiye getirilmemiştir. İşverenlere her türlü kapsamlı bilgilendirme yükümlülüğü getirilirken, işçilere kendi güvenlik ve sağlıkları konusunda bilgileri almak, bilgilenecek gibi yükümlülükler getirilmemiştir.

Son olarak, Soma Madenlerinde yaşanan facia da dikkate alındığında, genel anlamda iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin düzenlemelere yer veren Maden ISG Mevzuatımızın, büyük maden felaketlerine ilişkin hiçbir düzenlemeye yer vermediğine de dikkat çekilmelidir. Örneğin, bir sorun ile karşılaşılması halinde, madende bulunan işçilerin kimliklerinin ve olası mahallerinin belirlenebilmesini sağlayacak bir sistem mevzuatımıza tanıtılmamış olup, Somada da karşılaşıldığı üzere bu tür bir sistemin yokluğu arama ve kurtarma çalışmalarının sistemli bir şekilde yürütülebilmesini dahi etkileyebilen bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır.

NOT: 176 Sayılı Madenlerde Sağlık ve Güvenlik Sözleşmesinin herhangi bir resmi çevirisi bulunmamaktadır. Çalışma içerisinde serbest çeviriye yer verilmiştir.

176 SAYILI ILO MADENLERDE SAĞLIK VE GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ

TÜRKİYE MADENLERDE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ MEVZUATI

GİRİŞ HÜKÜMLERİ¹

MADDE 4.1. Sözleşme'nin uygulanmasına yönelik önlemler ulusal yasa ve yönetmeliklerde belirtilecektir.

4.2. Gerektiğinde, bu ulusal yasa ve yönetmelikler, yetkili merci tarafından belirlenmek üzere, aşağıdakilerle takviye edilecektir:

(a) teknik standartlar, uygulama kılavuzları ya da kuralları veya

(b) ülkedeki uygulamalara uygun başka uygulama araçları.

Genel Nitelikte Mevzuat

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 29 Aralık 2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği
- 18 Ocak 2013 tarihli ve 28532 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik
- 31 Ekim 2012 tarihli ve 28453 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği
- 20 Temmuz 2013 tarihli ve 28713 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- 29 Aralık 2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- 29 Ağustos 2013 tarihli ve 28750 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan İş Sağlığı Ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri Ve Seçilme Usul Ve Esaslarına İlişkin Tebliğ
- 15 Mayıs 2013 tarihli ve 28648 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Özel Nitelikte Mevzuat²

¹ Ara ve yan başlıklar herhangi bir mevzuattan alınmamış olup, okuma kolaylığı sağlanması açısından yer verilmiştir.

² Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük, Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük ve İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün yürürlükten kaldırılmasına dair tasarı metinleri hazır olup henüz resmi gazetede yayınlanmamıştır. Fakat ne var ki söz konusu tüzükler 1475 sayılı eski İş Kanunu'na dayanarak çıkarılmış olup 4857 sayılı Yeni İş Kanunu'nun Geçici 2 inci maddesinin; 1475 sayılı Eski Kanuna göre çıkarılan tüzük ve yönetmeliklerin bu Kanun hükümlerine aykırı olmayan hükümlerinin yeni yönetmelikler düzenlenen kadar yürürlükte kalacağı

	<ul style="list-style-type: none"> • 19 Eylül 2013 tarihli ve 28770 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği³⁴ • 30 Nisan 2013 tarihli ve 28633 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik
<p>Madde 5.1. Madde 4 paragraf 1’de belirtilen ulusal yasa ve yönetmelikler, madenlerde güvenliği izleyip gerekli düzenlemeleri yapacak yetkili mercii belirleyecektir.</p>	<p>Çalışma hayatının denetimi ve teftişi ile bu alanda gerekli düzenlemelerin yapılması yetkisi 4857 sayılı İş Kanunu’nun 91 inci maddesi uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na verilmiştir. Teftiş görevi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na bağlı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yeterli sayıdaki Müfettiş aracılığıyla yerine getirilir. Buna ek olarak 6331 sayılı İş Güvenliği ve Sağlık Kanununun 23 üncü maddesi ile, çalışma hayatının iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin alanların gözlemlerin yapılması ve gerek görülen iyileştirmelerin hayat geçirilmesi için politika ve stratejilerin belirlenmesi görevini yerine getirmek üzere ilgili bakanlıkların, meslek odalarının konfederasyonların ve işveren, işçi ve kamu görevlileri sendikalarının temsilcilerin katılımları ile toplanacak Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi⁵ kurulmuştur.</p>
<p>Madde 5.2. Söz konusu yasa ve yönetmelikler aşağıda belirtilenleri öngörecektir:</p>	
<p>(a) madenlerde güvenlik ve sağlığın gözetilmesi;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun İşverenin Genel Yükümlülüğü başlıklı 9 uncu maddesi uyarınca <i>“İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;</i> <i>a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin</i>

ortaya koyan varlığı ile bir süre daha yürürlükte kalmaya devam etmiştir. Ancak işbu Geçici 2 inci maddenin 30.12.2012 tarihinde yürürlükten kalkmış olmasından dolayı ilgili tüzükler de dayanaktan yoksun kaldığından bu tarih itibarıyla fiilen uygulamadan kalkmış bulunmaktadır.

³ İlgili Yönetmelik, 3/12/1992 tarihli ve 92/104/EEC sayılı Avrupa Birliği Direktifi ile 3/11/1992 tarihli ve sayılı 92/91/EEC Avrupa Birliği Direktifine paralel olarak çıkarılmıştır.

⁴ İlgili Yönetmelik ile, Grizulu Ocaklarda Elektrik Enerjisi Kullanılması Hakkında Yönetmelik, Deniz, Göl veya Nehir Altında Bulunan Madenlerdeki Çalışmalar Hakkında Yönetmelik, Yeraltı Maden İşletmelerinde Elektrikli Lokomotiflerin Kullanılması Hakkında Yönetmelik, Yeraltı ve Yerüstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

⁵ İşbu Konsey ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi için tavsiyelerde bulunmak üzere yılda iki defa toplanmakta ve çeşitli öneri ve teklifleri değerlendirerek amaçları doğrultusunda kararlar almaktadır.

alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.

b) İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.

c) Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.

ç) Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.

d) Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.”

• Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği'nin İşverenin Genel Yükümlülüğü başlıklı 5 inci maddesi uyarınca “İşveren çalışanların sağlık ve güvenliklerini sağlamak amacıyla aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

1) İşyerleri, çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye atmayacak şekilde tasarlanır, inşa edilir, teçhiz edilir, hizmete alınır, işletilir ve bakımı yapılır.

2) İşyerinde yapılacak her türlü çalışma, yetkili kişinin nezaretinde ve sorumluluğu altında yapılır.

3) Özel riski bulunan işler yalnızca bu işlerle ilgili özel eğitim alan ehil kişiler tarafından ve talimatlara uygun olarak yapılır.

4) Tüm güvenlik talimatları çalışanların anlayacağı şekilde hazırlanır.

5) 18/6/2013 tarihli ve 28681 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğe uygun olarak yeterli ilk yardım donanımı sağlanır ve yılda en az bir defa olmak üzere düzenli olarak gerekli tatbikatlar yapılır.

(b) madenlerin, yetkili merci tarafından bu amaçla görevlendirilen müfettişler tarafından denetlenmesi;

• 4857 sayılı İş Kanunu'nun 92 inci maddesi uyarınca “İş hayatının izlenmesi, denetlenmesi ve teftişiyle ödevli olan iş müfettişleri, işyerlerini ve eklentilerini, işin yürütülmesi tarzını ve ilgili belgeleri, araç ve gereçleri, cihaz ve makineleri, ham ve işlenmiş maddelerle, iş için gerekli olan malzemeyi 93 üncü maddede yazılı esaslara uyararak gerektiği zamanlarda ve işçilerin yaşamına, sağlığına, güvenliğine, eğitimine, dinlenmesine veya oturup yatmasına ilişkin tesis ve tertipleri her zaman görmek, araştırmak ve incelemek ve bu Kanunla suç sayılan eylemlere rastladığı zaman bu hususta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çıkarılacak İş Teftişi Tüzüğünde açıklanan şekillerde bu halleri önlemek yetkisine sahiptirler.” Kanun'un devam eden 93, 94, 95, 96 ve 97 inci maddelerinde ilgili iş teftişinin yürütülmesine

ilişkin detaylı düzenlemelere yer verilmiştir.

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 24 üncü maddesi uyarınca aynı teftiş yetkisi *"Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve teftişi, iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerince yapılır. Bakanlık, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konularında ölçüm, inceleme ve araştırma yapmaya, bu amaçla numune almaya ve eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinde kontrol ve denetim yapmaya yetkilidir."* denmekle tekrarlanmıştır.

- Çalışma hayatına ilişkin İş Teftişlerini gerçekleştirmekle sorumlu İş Teftiş Kurulu Başkanlığının teşkilat, görev ve yetkileri, iş müfettişlerinin görev, yetki ve sorumluluklarını, bunların seçilmesi, girecekleri sınavlar, atanmaları ve yetiştirilmeleri ile çalışma usul ve esaslarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliği çıkarılmıştır. İşbu Yönetmelik uyarınca, Kurul her yıl belirlenen Genel Çalışma Planı kapsamında; Programlı ve Program Dışı Teftişler olmak üzere iki tür teftiş gerçekleştirir. Önleyici amaçlı yapılan Programlı Teftişler kapsamında asıl amaç iş hayatının incelenerek olası sorunların değerlendirilmesidir. Olası ihlallere karşılık ihbar, şikayet vb. talepler üzerine ise Program Dışı teftişler gerçekleştirilmektedir. Kurul tarafından 2012 yılında iş sağlığı ve güvenliği bakımından 164 yer altı kömür madeni işyerinde toplam 351 teftiş, yer üstü maden işletmelerinde ise 142 programlı teftiş ve toplamda 4.677 programsız teftiş gerçekleştirilmiştir.⁶

(c) her biri ulusal yasa ya da yönetmeliklerce belirlenmek üzere, ölümcül ve ciddi kazaların, tehlikeli durumların ve maden felaketlerinin bildirilmesi ve araştırılmasıyla ilgili usuller;

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 14 üncü maddesi uyarınca İşverene, işyerinde meydana gelen tüm iş kazaları ile meslek hastalıklarının ve işyerinde yaralanma veya ölüme neden olmasa bile işyeri yada ekipmana zarar verici olayların kaydını tutma, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları tutma yükümü yüklenmiştir. Ayrıca İşverenin iş kazalarını ve meslek hastalıklarını Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirme yükümlülüğü bulunmaktadır.

- İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik uyarınca, *"İşyerinde meydana gelen her iş kazası ve işyerinde meydana gelen ancak iş kazası olarak değerlendirilmeyen işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğratma potansiyeli olan*

⁶ İlgili teftişlere ilişkin detaylı bilgi için bkz. T.C. Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Başkanlığı Maden İşletmelerinde İş Sağlığı Ve Güvenliği 2012 Programlı Teftişleri Sonuç Raporu

	<p><i>olayları veya meslek hastalığında yahut iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili bir tehlike halinde gerekli araştırma ve incelemeyi yapmak, alınması gereken tedbirleri bir raporla tespit ederek işveren veya işveren vekiline vermek” Kurulun görev ve yetkileri arasındadır.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Buna ek olarak, İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği uyarınca, işyerinin gereklerine bağlı olarak işyerinde kurulacak İşyeri Sağlık Güvenlik Birimleri (İSGB) veya Ortak Sağlık Güvenlik Birimleri (OSGB) işyerinde meydana gelen iş kazaları ile meslek hastalıklarının kayıtlarını tutmakla ve talep edilmesi halinde denetime yetkili memurlara sunulmasından sorumlu tutulmuştur. • Özellikle büyük maden felaketlerinin söz konusu olması halinde yapılacak araştırmalar ve incelemelere ilişkin detaylı bir düzenlemeye mevzuatımızda yer verilmemiştir.
<p>(d) her biri ulusal yasa ya da yönetmeliklerce belirlenmek üzere, kazalar, meslek hastalıkları ve tehlikeli durumlarla ilgili istatistiklerin toplanması ve yayınlanması;</p>	<p>Bakanlıklara bağlı veya özerk çeşitli Kurum ve Kuruluşlar ile ilgili Meslek Odaları⁷ kuruluş kanunlarının ve alt mevzuatın kendilerine verdiği yetkiler çerçevesinde, belirli aralıklar ile istatistiki bilgileri toplamakta ve raporlar halinde kamuoyuna sunmaktadır.</p>
<p>(e) yetkili mercinin, durdurma ya da sınırlandırmaya gerekçe oluşturan durum giderilinceye kadar madencilik faaliyetlerini güvenlik ve sağlık gerekçeleriyle durdurma ya da sınırlandırma yetkisine sahip olması ve</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İşin Durdurulması başlıklı 25 inci maddesi uyarınca “İşyerindeki bina ve eklentilerde, çalışma yöntem ve şekillerinde veya iş ekipmanlarında çalışanlar için hayati tehlike oluşturan bir husus tespit edildiğinde; bu tehlike giderilinceye kadar, hayati tehlikenin niteliği ve bu tehlikeden doğabilecek riskin etkileyebileceği alan ile çalışanlar dikkate alınarak, işyerinin bir bölümünde veya tamamında iş durdurulur.” • İlgili Kanun’un işbu maddesine dayanılarak iş müfettişleri tarafından durdurma kararının alınmasını daha detaylı inceleyen İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik çıkarılmıştır.
<p>(f) işçilerin ve temsilcilerinin ilgili konularda kendilerine danışılma ve işyerinde güvenlik ve sağlıkla ilgili önlemlere katılma haklarının yaşama geçirilmesine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin Çalışanların Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması başlıklı 12inci maddesi uyarınca “İşveren, bu Yönetmelikte belirtilen konularda Kanunun 18 inci maddesine uygun

⁷ Örneğin, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türkiye Taş Kömürü Kurumu, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu, Türkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı, Türkiye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü v.b.

sağlayacak etkili yolların sağlanması.

olarak çalışanların veya temsilcilerinin görüşlerini alır ve katılımlarını sağlar.”

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun Çalışanların Görüşlerinin Alınması ve Katılımlarının Sağlanması başlıklı 18 inci maddesi uyarınca ise; çalışanların veya varsa işyeri yetkili sendika temsilcilerinin yoksa çalışan temsilcilerinin iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çeşitli konularda görüşlerinin alınması gerekliliği hüküm altına alınarak işbu Temsilcilerin fiilen faaliyet gösterebilmelerine olanak sağlanmıştır.
- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 20 inci maddesi uyarınca, her işyerinde, işyerinde çalıştırılan işçi sayısına göre belirlenecek sayıda, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili çalışmalara katılma, çalışmalarını izleme, tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için tedbir alınmasını isteme, tekliflerde bulunma ve benzeri konularda çalışanların tümünü temsil edecek, Çalışan Temsilcilerinin bulunması hüküm altına alınmıştır. Bahse konu Çalışan Temsilcilerinin nitelikleri ve seçilme usullerine ilişkin olarak İş Sağlığı Ve Güvenliği İle İlgili Çalışan Temsilcisinin Nitelikleri Ve Seçilme Usul Ve Esaslarına İlişkin Tebliğ yayımlanmıştır.

Madde 5.3. Söz konusu ulusal yasa ve yönetmelikler, madendeki patlayıcıların ve alarm sistemlerinin imalatının, depolanmasının, taşınmasının ve kullanılmasının yetkili ve ehil kişilerce ya da onların doğrudan gözetiminde gerçekleştirilmesini sağlayacaktır.

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1'in 1.6 ıncı maddesinde *“Her işyeri için çalışanların sağlık ve güvenliklerinin korunması, patlayıcı maddelerin taşınması, depo edilmesi ve iş ekipmanlarının güvenli bir şekilde kullanılması için gerekli kuralları belirleyen yazılı talimatlar hazırlanır”* denilmekle ilgili husus hüküm altına alınmıştır.

Madde 5.4. Söz konusu ulusal yasa ve yönetmelikler aşağıdaki hususları ele alacaktır;

(a) madenden kurtarma, ilk yardım ve uygun tıbbi imkânlarla ilgili gereklilikler;

- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin Kaçış ve Kurtarma Araçları başlıklı 8 inci maddesi uyarınca *“İşveren, bir tehlike anında çalışanların çalışma yerlerini en kısa zamanda ve güvenli bir şekilde terk edebilmeleri için uygun kaçış ve kurtarma araçlarını sağlar ve kullanıma hazır bulundurur.”*
- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1'in Kaçış Yolları ve İmdat Çıkışları başlıklı 13 üncü maddesinde, İlk Yardım başlıklı 16 inci

	<p>maddesinde ve yeraltı maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-3'ün Kurtarma Planı başlıklı 16 inci maddesinde konuyla ilgili detaylı düzenlemelere yer verilmiştir.</p>
<p>(b) yeraltı kömür madenlerinde ve gerektiğinde diğer yeraltı madenlerinde işçiler için yeterli kurtarıcı solunum cihazları sağlanması ve bunların sürekli bulundurulması;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1'in 5.3.3 maddesinde, solunum cihazlarına ilişkin detaylı düzenlemenin yer aldığı Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine atıf yapılmak ve “Çalışanların zararlı ortam havasına maruz kalabilecekleri yerlerde yeterli sayıda uygun solunum ve canlandırma ekipmanı bulundurulur. Bu yerlerde bu ekipmanı kullanabilecek eğitime sahip yeterli sayıda çalışan bulunur. Bu ekipman uygun yerlerde saklanır ve korunur.” denilmekle madenlerde solunum cihazlarının bulundurulması hususu hüküm altına alınmıştır.
<p>(c) güvenlik ve sağlık risklerini ortadan kaldırmak ya da asgariye indirmek üzere terk edilmiş madenlerde güvenliği sağlayacak koruyucu önlemlerin alınması;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 6 Kasım 2010 tarih ve 27751 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği, ekonomik ömrünü doldurmuş ve rezervi bitmiş veya mevcut şartlarda çalışma imkanı bulunmayan madenlerin bir bütün olarak terk edilmesi halinde, maden mühendisleri tarafından bir terk raporu hazırlanmasını öngörmektedir fakat alınacak önlemlere ilişkin detaylı düzenleme bulunmamaktadır. • Çalışmaya devam eden madenlerin terk edilen bölümlerinde alınacak önlemler ise Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, yeraltı maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-3’ün 8.6 maddesinde “Terk edilen veya yeterince havalandırılmayan yerler çalışanların girmesini önleyecek biçimde kapatılır ve üzerlerine uyarı işareti konulur. Çalışmanın bittiği yerlerle terk edilmiş katlar, çalışılan yerlerden ve hava yollarından topuk veya gaz sızdırmaz barajlarla ayrılır.” denmekle hüküm altına alınmıştır.
<p>(d) madencilik işlerinde kullanılan tehlikeli maddelerle ortaya çıkan atıkların güvenli biçimde depolanması, taşınması ve bertaraf edilmesi için yapılması gerekenler</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, yeraltı maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-3’ün 19 uncu maddesinde “Hafriyat dökme yerleri, atık yığınları ve sahaları ile çöktürme havuzları, sağlam ve dayanıklı olmalı, çalışanların sağlığını ve güvenliğini tehlikeye düşürmeyecek şekilde tasarlanmalı, inşa edilmeli, işletilmeli ve bakımı yapılmalıdır” denmekle hüküm altına alınmıştır.

(e) gerektiğinde, yıkanmak, üst baş değiştirmek ve yemek yemek için yeterli sıhhi kolaylıkların ve imkânları sağlama ve bunları hijyenik koşullarda muhafaza etme yükümlülüğü

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1'in Sıhhi Tesisler başlıklı 20 inci maddesinde, çalışanların soyunma yerleri ve elbise dolapları, duşları ve lavaboları, yerüstündeki yardımcı tesislerine ilişkin düzenlemeler hüküm altına alınmıştır.

İŞVERENLERİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Madde 6. İşveren, Sözleşme'nin bu Bölümü kapsamındaki engelleyici ve koruyucu önlemleri alırken riski de değerlendirecek; neyin akla yatkın, yapılabilir ve uygulanabilir olduğunu dikkate alarak, alandaki örnek uygulamalara bakarak ve gerekli titizliği göstererek bu konuyu aşağıda belirtilen öncelik sırasına göre ele alacaktır:

- (a) riskin ortadan kaldırılması;
- (b) riskin kaynağında kontrol altına alınması;
- (c) güvenli çalışma düzenlemeleri dâhil olmak üzere çeşitli yollarla riskin asgariye indirilmesi ve
- (d) risk varlığını sürdürüyorsa kişisel koruyucu donanım kullanılmasının sağlanması.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Risklerden Korunma İlkeleri başlıklı 5 inci maddesi uyarınca tüm iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmasında işverene yol gösterecek kılavuz niteliğinde ilkeler belirlenmiştir. Bunlar;

- a) Risklerden kaçınmak.
- b) Kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek.
- c) Risklerle kaynağında mücadele etmek.
- ç) İşin kişilere uygun hale getirilmesi için işyerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek.
- d) Teknik gelişmelere uyum sağlamak.
- e) Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek.
- f) Teknoloji, iş organizasyonu, çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmek.
- g) Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik vermek.
- ğ) Çalışanlara uygun talimatlar vermektir.

Madde 7. İşverenler, kendi denetimleri altındaki madenlerde güvenlik ve sağlık risklerini ortadan kaldırmak ya da asgari düzeye indirmek için gerekli tüm önlemleri alacaklar ve özellikle aşağıdaki hususları gözeteceklerdir:

Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği uyarınca İşveren,

- a) Yeraltı ve yerüstü maden işleri ile sondajla maden çıkarma işlerinin yapıldığı işyerleri
- b) Yerüstü maden işlerinin yapıldığı işyerleri
- c) Yeraltı maden işlerinin yapıldığı işyerleri
- ç) Sondajla maden çıkarılan işyerleri

için, işbu Yönetmeliğin sırasıyla 1,2,3,4 üncü eklerinde maden işyerlerine özgü sağlık ve güvenlikle ilgili önlemlerin sıralandığı asgari genel şartlara uyum sağlaması

<p>(a) güvenli çalışma ve sağlıklı bir çalışma ortamı koşulları sağlanması için, bir iletişim sistemi dâhil olmak üzere, madenin uygun biçimde düzenlenmesi, inşa edilmesi ve elektrik, mekanik ve diğer gerekli cihazlarla donatılması;</p>	<p>gerekliliği öngörülmüştür.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin İletişim Uyarı ve Alarm Sistemleri başlıklı 9 uncu maddesi uyarınca <i>“İşveren, işyerinin bütününde gerekli haberleşme ve iletişim sistemini kurar. İşveren, ihtiyaç halinde yardım, kaçış ve kurtarma işlemlerinin derhal uygulamaya konulabilmesi için gerekli uyarı ve diğer iletişim sistemlerini hazır bulundurur.”</i> • Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1’in İşyerinin Organizasyonu başlıklı 1.1 maddesinde <i>“İşyerleri tehlikelere karşı yeterli koruma sağlanacak şekilde organize edilir.”</i> <i>“Çalışma mahalleri, çalışanların işlerini kolayca yapabilmeleri için ergonomik esaslara uygun şekilde tasarlanır ve kurulur.”</i> denmekle devam eden hükümlerde madenin uygun biçimde düzenlenmesi hüküm altına alınmıştır. Mekanik ve Elektrikli Ekipman başlıklı 2.1 maddesinde Makina Emniyeti Yönetmeliği (2006/42/AT) ile 2 İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliğine atıf yapılmak ve <i>“Mekanik iş ekipmanları ve tesisler, sağlam, kusursuz ve kullanım amacına uygun olmalıdır. Elektrikli ekipmanların ve tesislerin gücü ve boyutları, kullanım amacına uygun olmalıdır.”</i> denilmekle devam eden hükümlerde elektrik, mekanik ve diğer gerekli cihazların madenlerdeki donanımı düzenlenmiştir.
<p>(b) madenin, işçilerin kendilerine verilen işleri kendilerinin ya da başkalarının güvenlik ve sağlığını tehlikeye atmadan yapabilecekleri şekilde faaliyete başlatılması, işletilmesi, sürdürülmesi ve faaliyetinin durdurulması;</p>	<p>Bu hususta açık düzenleme bulunmamaktadır.</p>
<p>(c) kişilerin kendi yaptıkları işler çerçevesinde bulunabilecekleri alanlarda zeminin sağlamlığını koruyacak adımların atılması;</p>	<p>Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, yeraltı maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-3’ ün Tahkimat başlıklı 7 inci maddesi uyarınca <i>“Bütün yeraltı işlerinde, taş, toprak, kömür, cevher vb. maddelerin kayma ve düşmelerini önlemek üzere, uygun ve yeterli tahkimat yapılır. Tavanlar, yan duvarlar ve tahkimat düzenli olarak muayene edilir. Çalışılan yerin güvenilir şekilde tahkimini, gereğinde derhal onarımını, değiştirilmesini veya takviyesini sağlayacak tedbirler alınır.”</i> ve <i>“Galeriler zeminin sağlamlığı ve dayanıklılığı açısından düzenli olarak kontrol edilir ve tahkimatların bakımı düzenli olarak yapılır.”</i> denilmekle zeminin, yan ve üst duvarların güvenli inşası hüküm altına</p>

<p>(d) mümkün olduğu her durumda ve yer altındaki her çalışma mahalli, için her biri yüzeye ulaşmak için farklı yollarla bağlantılı iki çıkış bulundurulması;</p>	<p><i>alınmıştır.</i></p> <p>Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, yeraltı maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-3' ün 2 inci maddesinde <i>“Tüm yeraltı çalışmalarında, çalışanların kolayca ulaşabileceği, birbirinden bağımsız ve güvenli yapıda en az iki ayrı yoldan yerüstü bağlantısı bulunur. Bu yollar arasındaki topuk 30 metreden aşağı olmaz, bu yolların ağızları aynı çatı altında bulundurulmaz.”</i> denmekle, devam eden maddelerde çıkış ve çalışma yapılan yolların düzenlenmesi hüküm altına alınmıştır.</p>
<p>(e) işçilerin açık olabilecekleri tehlikelerin ve bu açıklığın derecesinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi için çalışma ortamlarının izlenmesi, değerlendirilmesi ve düzenli olarak denetlenmesi;</p>	<p>6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu İşin Durdurulması başlıklı 25 inci maddesi uyarınca, işveren</p> <p>a) Belirli risklerden etkilenecek çalışanların durumu.</p> <p>b) Kullanılacak iş ekipmanı ile kimyasal madde ve müstahzarların seçimi.</p> <p>c) İşyerinin tertip ve düzeni.</p> <p>ç) Genç, yaşlı, engelli, gebe veya emziren çalışanlar gibi özel politika gerektiren gruplar ile kadın çalışanların durumu, hususlarında iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak ve buradan alınacak sonuçlara göre, işyerinde uygulanacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile kullanılması gereken koruyucu donanım veya ekipmanı belirleyecektir:</p>
<p>(f) girilmesine izin verilen yeraltındaki tüm çalışma mahallerinde yeterli havalandırmanın sağlanması;</p>	<p>Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1'in Kapalı İşyerlerinin Havalandırılması başlıklı 22.6 maddesinde <i>“Kapalı işyerlerinde çalışma şekline ve çalışanların yaptıkları işe göre, ihtiyaç duyacakları yeterli temiz hava bulunması sağlanır.”</i> denmekle ve yeraltı maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-3'in Havalandırma başlıklı 8 inci maddesinde detaylı düzenlemelere yer verilmekle yeterli havalandırmanın sağlanması hususu hüküm altına alınmıştır.</p>
<p>(g) özel kimi tehlikelere açık yerler söz konusu olduğunda, güvenli bir çalışma sistemi ve işçilerin korunmasını sağlamak üzere bir işletme planı ve usulleri hazırlanarak bunların uygulanması;</p>	<p>Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, 5inci maddesinde <i>“Özel riski bulunan işler yalnızca bu işlerle ilgili özel eğitim alan ehil kişiler tarafından ve talimatlara uygun olarak yapılır.”</i> denilmiş fakat özel işletme usul ve planları ayrıca düzenlenmemiştir.</p>

(h) yangın ve patlamaların meydana gelmesini ve yayılmasını önlemek, tespit etmek ve gerekli müdahalelerde bulunmak için madencilik çalışmasının doğasına uygun önlemlerin ve ön tedbirlerin alınması

- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin Patlama, Yangın ve Zararlı Ortam Havasından Kurtulma başlıklı 7 inci maddesi uyarınca “İşveren, patlama ve yangın çıkmasını ve bunların olumsuz etkilerini önlemek üzere, patlayıcı ve sağlığa zararlı ortam havasının oluşmasını önlemek, yapılan işlemlerin doğası gereği patlayıcı ortam oluşmasının önlenmesi mümkün değilse patlayıcı ortamın tutuşmasını önlemek, patlama ve yangın başlangıçlarını tespit etmek, yayılmasını önlemek ve mücadele etmek için yapılan işe uygun tedbirler alır.”

- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1’in Yangından Korunma başlıklı 5.4 maddesinde ve Patlayıcı maddeler ve Ateşleyiciler başlıklı 6 inci maddesinde detaylı düzenlemelere yer verilmiştir.

- Sondaj yöntemiyle maden çıkarma işleri ile yeraltı ve yerüstü maden çıkarma işlerinin de kapsamında olduğu Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerinde konuyla ilgili detaylı düzenlemeye yer verilmiştir.

(i) işçilerin güvenliği ve sağlığı açısından ciddi bir tehlike ortaya çıktığında faaliyetlerin durdurulmasını ve işçilerin güvenli bir yere tahliyesinin sağlanması.

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Tahliye başlıklı 12 inci maddesi uyarınca “ (1) Ciddi, yakın ve önlenemeyen tehlikenin meydana gelmesi durumunda işveren;

- a) Çalışanların işi bırakarak derhal çalışma yerlerinden ayrılıp güvenli bir yere gidebilmeleri için, önceden gerekli düzenlemeleri yapar ve çalışanlara gerekli talimatları verir.

- b) Durumun devam etmesi hâlinde, zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini isteyemez.

- (2) İşveren, çalışanların kendileri veya diğer kişilerin güvenliği için ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıkları ve amirine hemen haber veremedikleri durumlarda; istenmeyen sonuçların önlenmesi için, bilgileri ve mevcut teknik donanımları çerçevesinde müdahale edebilmelerine imkân sağlar. Böyle bir durumda çalışanlar, ihmal veya dikkatsiz davranışları olmadıkça yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutulamaz.”

- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden

	<p>işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1' in Kaçış Yolları ve İmdat Çıkışları başlıklı 13 üncü maddesinde ve Arama, Kurtarma ve Tahliye başlıklı 14 üncü maddesinde konuyla ilgili detaylı düzenlemeye yer verilmiştir.</p>
<p>Madde 8. İşveren, makul ölçüler içinde öngörülebilecek sını ve doğal felaketler için, her madenin kendisine özgü olmak üzere, bir acil durum hareket planı hazırlayacaktır.</p>	<p>6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Acil Durum Planları Yangınla Mücadele ve İlk Yardım başlıklı 11 inci maddesi uyarınca “İşveren; a) Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirler ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır. b) Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar, acil durum planlarını hazırlar. c) Acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar. ç) Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.”</p>
<p>Madde 9. İşçilerin fiziksel, kimyasal ya da biyolojik tehlikelere maruz kalabilecekleri yerlerde işveren:</p>	
<p>(a) işleriyle ilgili tehlikeler, sağlık riskleri, uygun engelleyici ve koruyucu önlemler konusunda işçileri kapsamlı biçimde bilgilendirecektir;</p>	<p>6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Çalışanların Bilgilendirilmesi başlıklı 16ncı maddesi uyarınca, işverenin, işyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler, ilkyardım, olağandışı afetler, yangın ve tahliye hususlarında çalışanları bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktadır.</p>
<p>(b) bu tehlikelere açık olunmasından kaynaklanan risklerin ortadan kaldırılması ya da asgariye indirilmesi için gerekli önlemleri alacaktır;</p>	<p>Madenlerde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı; mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulması için iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulmasının sağlanması amacıyla çeşitli mekanizmalar öngörmektedir. Bunlar; 1. Her işyerinde, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin işyerinde alınması gereken önlemleri</p>

	<p>inceleyip işverene bildirmekle yükümlü olacak gerekli sayıda iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin görevlendirilmesi,</p> <p>2. 50 veya daha fazla çalışanın bulunduğu her işyerinde, işyerindeki çalışma hayatını gözlemlemek, gerektiğinde tedbir almak veya alınması istemek, işyerindeki sağlık ve güvenlik hususlarında işverene bildirimde bulunmak ve bunlara ilişkin raporlar hazırlamak ile yükümlü iş sağlığı ve güvenliği kurulu kurulması,</p> <p>3. Her işyerinde, çalışanlar tarafından tespit edilen tehlikelerin işverene bildirilmesini ve gerekli tedbirlerin alınması istemekle görevli bir çalışan temsilcisi seçilmesidir.</p>
<p>(c) olumsuz koşullara açık olma dâhil kaza ya da yaralanma riskine karşı yeterli koruma başka yollardan sağlanamıyorsa, işçilere herhangi bir maliyet getirmeyecek şekilde uygun koruyucu donanımı, gerekli giysileri ve ulusal yasa ve yönetmeliklerce belirlenen diğer imkânları sağlayacak ve bunları sürekli bulunduracaktır;</p>	<p>İşyerlerindeki risklerin önlenmesinin veya yeterli derecede azaltılmasının, teknik tedbirlere dayalı toplu korunma ya da iş organizasyonu veya çalışma yöntemleri ile sağlanamadığı durumlarda kullanılacak kişisel koruyucu donanımların özellikleri, temini, kullanımı Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmiştir.</p>
<p>(d) işyerinde yaralanan ya da hastalanan işçilere ilk yardım ve bu işçilerin işyerinden uygun bir sağlık kuruluşuna naklini sağlayacaktır.</p>	<p>Bu hususta açık düzenleme bulunmamaktadır.</p>
<p>Madde 10. İşveren aşağıdakileri sağlayacaktır:</p>	
<p>(a) işçilere herhangi bir maliyet getirmemek üzere, güvenlik ve sağlıkla ilgili konular ve ayrıca verilen işlerle ilgili olarak işçilere yeterli eğitim ve yeniden eğitim programlarının uygulanması ve anlaşılabilir talimatların verilmesi;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Çalışanların Eğitimi başlıklı 17 inci maddesi uyarınca, işveren çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimini sağlamakla yükümlüdür. Eğitimlerin işe başlamadan önce, işyeri, iş yada ekipman değişikliği halinde verilmesi öngörülmektedir. Buna ek olarak iş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan herhangi bir işçinin tekrar işe başlaması halinde, işe başlamadan önce kazanın veya hastalığının sebepleri ve bunlardan korunma yolları hakkında ilave eğitim verilmesi gerekliliği düzenlenmiştir. Söz konusu eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenecek, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanacaktır. • İlgili Kanun'un işbu maddesine dayanılarak verilmesi öngörülen eğitimlerin içerik ve usullerine ilişkin daha detaylı inceleyen Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik çıkarılmıştır.

	<ul style="list-style-type: none"> • Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1' in 1.5 maddesinde “Çalışanlara sağlık ve güvenliklerini sağlayabilmeleri için yeterli bilgi, talimat ve eğitim verilir ve bu eğitimler tekrarlanır. İşveren, çalışanlara verilen talimatların kendilerinin ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye atmalarını önleyecek şekilde kolay anlaşılır olmasını sağlar.” denmekle eğitim verme ve bilgilendirme yükümlülükleri madenlere özgü mevzuatta tekrarlanmıştır.
(b) ulusal yasa ve yönetmeliklere uygun olarak, madenin güvenli biçimde işletilmesini sağlamak üzere her vardiyada yeterli denetim ve kontrolün sağlanması;	Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin, maden işletmelerinde alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine ilişkin EK-1' in Gözetim ve Denetim başlıklı 1.3 maddesinde “Yapılan tüm çalışmalarda, çalışanların sağlık ve güvenliğinin korunmasının sağlanması için işverence atanan, yeterli beceri ve uzmanlığa sahip kişiler tarafından gerekli gözetim ve denetim yapılır. Sağlık ve güvenlik dokümanında, gerekli görülmesi halinde çalışılan yerler gözetim yapan kişi tarafından her vardiyada en az bir defa kontrol edilir.” denmekle devam eden hükümlerde madende yapılacak denetimler hüküm altına alınmıştır.
(c) yeraltında bulunan kişilerin adlarının ve olası mahallerinin herhangi bir anda doğru olarak bilinmesini sağlayacak bir sistemin oluşturulması;	Bu hususta herhangi bir düzenleme yer almamaktadır.
(d) ulusal yasa ya da yönetmeliklerde tanımlandıkları üzere tüm kazaların ve tehlikeli olayların araştırılması ve gerekli karşı önlemlerin alınması ve	<p>İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı uyarınca çeşitli durumlarda, çeşitli farklı organlara iş kazaları, meslek hastalıkları ve karşılaşılan diğer tehlikeli olayları araştırma ve gerekli incelemeleri yapma hakkı verilmiştir. Örneğin İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları ile İSGB ve OSGBler işyerinde meydana gelen her iş kazasında veya işyeri kazası olarak nitelendirilmese bile işyerine veya ekipmana zarar veren olaylarda ve meslek hastalıklarında gerekli araştırma ve incelemeyi yapar ve hazırlayacağı bir raporu işverene ulaştırır. Yine aynı şekilde İş Teftiş Kuruluna tehlikeli olaylar ile ilgili olarak kendilerine ulaşan ihbar şikayet v.b üzerine yada düzenli teftişleri esnasında re'sen gerekli araştırmaları yapma yetkisi verilmiştir.</p> <p>İlgili mevzuat yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin araştırma ve inceleme yükümlülükleri konusunda yeterli netlikte ve açıklıkta düzenleme getirmediği gibi düzenlemeye dahil edilen az sayıda hüküm de mevzuatın geri kalanı ile desteklenmediğinden belirsiz kalmaktadır.</p>

(e) kazalar ve tehlikeli olaylarla ilgili olarak, ulusal yasa ve yönetmeliklerde belirtilen raporların yetkili mercilere iletilmesi.

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 55 ve devamı maddeleri uyarınca, işyerlerini ve işyerlerindeki çalışma hayatını teftiş etmekle görevli müfettişlerin, kazalar ve tehlikeli olaylar da dahil olmak üzere karşılaştıkları çeşitli durumlarda hazırlayacakları rapor türleri bunların içerikleri ve hazırlanan raporların hangi adli ve idari kurumların dikkatine sunulacağı düzenlenmiştir.

- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 13üncü maddesi uyarınca İSGB ve OSGBlerin yıl içinde belirli aralıklarla düzenleyecekleri raporlar belirlenmiştir.

İlgili mevzuat yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin raporlama yükümlülükleri konusunda yeterli netlikte ve açıklıkta düzenleme getirmemektedir..

Madde 11. İşveren, mesleki sağlığın genel ilkeleri temelinde ve ulusal yasa ve yönetmeliklere uygun olarak, madencilğe özgü sağlık tehlikelerine açık işçilerin düzenli sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlayacaktır.

- Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin Sağlık Gözetimi başlıklı 11 inci maddesi uyarınca “Çalışanların (a) Yapmakta oldukları işlerde maruz kaldıkları sağlık ve güvenlik risklerine uygun olarak sağlık gözetimine tabi tutulmaları sağlanır. (b) İşe girişlerinde ve işin devamı süresince periyodik olarak sağlık gözetimleri yapılır.” denilmekle madenlerde sağlık kontrollerine ilişkin düzenleme getirilmiştir.

Madde 12. Aynı madende faaliyetlerin iki ya da daha fazla sayıda işveren tarafından yürütülmesi halinde, madenden sorumlu olan işveren işçilerin güvenliği ve sağlığıyla ilgili tüm önlemlerin yaşama geçirilmesini koordine edecek ve işlerin güvenliğinden birinci derecede sorumlu işveren o olacaktır. Bu hüküm, tek tek işverenleri, işçilerin güvenlik ve sağlığıyla ilgili tüm önlemlerin yaşama geçirilmesi sorumluluğundan kurtarmaz.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun İş Sağlığı ve Güvenliği Koordinasyonu başlıklı 23 üncü maddesi uyarınca “Aynı çalışma alanını birden fazla işverenin paylaşması durumunda işverenler; iş hijyeni ile iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanmasında iş birliği yapar, yapılan işin yapısı göz önüne alınarak mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulması çalışmalarını koordinasyon içinde yapar, birbirlerini ve çalışan temsilcilerini bu riskler konusunda bilgilendirir.” denmekle asıl işveren alt işveren ilişkisi hüküm altına alınmıştır.

İŞÇİLER ve TEMSİLCİLERİNİN HAKLARI ve KULLANILMASI

Madde 13.1. Madde 4’te atıfta bulunulan ulusal yasa ve yönetmelikler uyarınca işçiler aşağıdaki haklara sahiptirler:

(a) kazaları, tehlikeli olayları ve olası tehlikeleri işverene ve yetkili mercie

Bu yönde bir hak doğrudan çalışanlara değil Çalışan Temsilcilerine, İş Sağlığı ve

bildirmek;	Güvenliği Kurullarına ve bu kurulun öğelerinden olan iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimlerine verilmiştir.
(b) güvenlik ve sağlık açısından kaygı duyulmasına neden olacak bir durum varsa, işveren ve yetkili merciden denetim ve araştırma yapılmasını talep etmek ve yaptırmak;	Bu yönde bir hak doğrudan çalışanlara değil Çalışan Temsilcilerine, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarına ve bu kurulun öğelerinden olan iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimlerine verilmiştir.
(c) kendi güvenliklerini ya da sağlıklarını etkileyebilecek işyeri tehlikelerini bilmek ve bu konularda bilgilendirilmek;	İşverenin çalışanları bilgilendirme yükümlülüğü kapsamında işçilere işyeri tehlikelerini bilme yönünde bir yükümlülük düzenlenmemiştir. ⁸
(d) işveren ya da yetkili merciin elinde olup kendi güvenlik ya da sağlıklarını ilgilendiren bilgileri almak;	Madenlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin İşverenin Yükümlülükleri başlıklı 5inci maddenin 2inci fıkrasında işverene, işçilerin kullanımına sunulmak üzere sağlık ve güvenlik dokümanı hazırlanması yükümü getirilmiştir fakat bu dokümanın işçiler tarafından teslim alınması yükümlülüğüne ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.
(e) kendi güvenlik ya da sağlıkları açısından ciddi bir tehlikenin oluştuğunu gösteren koşulların ortaya çıktığının söylenebileceği durumlarda madendeki herhangi bir yeri terk etmek;	6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Çalışmak Kaçınma Hakkı başlıklı 13 üncü maddesi uyarınca Çalışanlar ciddi ve yakın tehlike ile karşı karşıya kalmaları halinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kuruluna yada İşverene başvurarak durumun tespit edilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasına karar verilmesini talep edebilir. Gerekli tedbirler alınana kadar çalışmaktan kaçınabilir. Tespit ettikleri ciddi ve yakın tehlikenin önlenemez olduğu hallerde ise doğrudan işyerini terk edebilirler.
(f) kendi aralarından güvenlik ve sağlık temsilcileri seçmek.	Madenlerde İş Sağlığı ve Güvenliği mevzuatı, çalışanlar arasında seçilecek güvenlik ve sağlık temsilcisi öngörmemektedir. Çalışanların temsilinin sağlanması amacıyla, bunun yerine her işyerinde, işyerinde bulunan çalışan sayısına göre belirlenecek sayıda Çalışan Temsilcisi seçilmesi öngörülmektedir. ⁹ İş güvenliği ve sağlığı temsilcileri olarak ise yine işyerinde çalışan sayısı ve işyerinin tehlike sınıfı dikkate alınarak belirlenecek sayıda işveren tarafından çalıştırılan veya ilgili bakanlıkça atanan, kanunla öngörülen sertifikalara sahip iş güvenliği uzmanları ve işyeri hekimleri öngörülmektedir. Bunlara ilişkin açıklamaya aşağıdaki kolonda yer

⁸ Bkz. Madde 9 (a)

⁹ Bkz. Madde 5.2.(f)

Madde 13.2. Yukarıda paragraf 1 (f)'de sözü edilen güvenlik ve sağlık temsilcileri, ulusal yasa ve yönetmelikler çerçevesinde aşağıdaki haklara sahiptir:

(a) yerine göre, yukarıda (1) paragrafta belirtilen hakların kullanımını dâhil olmak üzere, iş güvenliği ve sağlığıyla ilgili tüm konularda işçileri temsil etmek;

(b):

(i) işyerinde işveren ve yetkili merci tarafından yapılan denetim ve araştırmalara katılmak ve

(ii) güvenlik ve sağlıkla ilgili meseleleri izlemek ve araştırmak;

(c) danışmanlara ve bağımsız uzmanlara başvurmak;

(d) ilgili politikalar ve usuller dâhil olmak üzere güvenlik ve sağlıkla ilgili konularda işverenle zamanında istişarelerde bulunmak;

(e) uzman yetkilinin görüşünü almak ve

(f) görev için seçildikleri mahalle ilgili kaza ve tehlikeli durum bildirimlerini almak.

verilmiştir.

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri başlıklı 6 ıncı maddesi uyarınca, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı ve diğer sağlık personeli İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinde öngörülen nitelikleri haiz çalışanlar arasından, işveren tarafından seçilir. Seçilen çalışanlar İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimini oluşturur. İşyerinde bu niteliklere sahip çalışan bulunmuyorsa, işveren bu görevleri kendisi yerine getirebilir veya ilgili bakanlıklardan izin alınarak bu hizmetlerin verilmesine özel olarak kurulmuş, Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimlerinden hizmet alabilir.

- İSGB ve OSGBler İş sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliğinin 13 üncü maddesi uyarınca aşağıda sayılan yetkilere sahiptirler:

a) İşyerinde sağlık ve güvenlik risklerine karşı yürütülecek her türlü koruyucu, önleyici ve düzeltici faaliyeti kapsayacak şekilde, çalışma ortamı gözetimi konusunda işverene rehberlik yapılmasından ve öneriler hazırlayarak onayına sunulması,

b) Çalışanların sağlığını korumak ve geliştirmek amacı ile yapılacak sağlık gözetiminin uygulanması,

c) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ve bilgilendirilmeleri konusunda planlama yapılarak işverenin onayına sunulması,

ç) İşyerinde kaza, yangın, doğal afet ve bunun gibi acil müdahale gerektiren durumların belirlenmesi, acil durum planının hazırlanması, ilkyardım ve acil müdahale bakımından yapılması gereken uygulamaların organizasyonu ile ilgili diğer birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılması,

d) Yıllık çalışma planı, yıllık değerlendirme raporu, çalışma ortamının gözetimi, çalışanların sağlık gözetimi, iş kazası ve meslek hastalığı ile iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin bilgilerin ve çalışma sonuçlarının kayıt altına alınması,

e) Çalışanların yürüttüğü işler, işyerinde yapılan risk değerlendirmesi sonuçları ve maruziyet bilgileri ile işe giriş ve periyodik sağlık muayenesi sonuçları, iş kazaları ile meslek hastalıkları kayıtlarının, işyerindeki kişisel sağlık dosyalarında gizlilik ilkesine uyularak saklanması, ve

f) İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri İle İlgili Yönetmelik ile İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik kapsamında hizmet verdikleri alanlarda belirtilen görevlerin yerine getirilip getirilmediğinin izlenmesi.

	<ul style="list-style-type: none"> İş Sağlığı ve Güvenliğinin sağlanmasına ilişkin daha teknik görevleri üstlenen İSGB ve OSGBlere karşılık, yine iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, işveren ve insan kaynakları, idari ve mali işleri yöneten işyeri çalışanı gibi kimselerin katılımıyla kurulan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun, İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmeliğin 8inci maddesinde belirtilen yetkileri, madde 13.2 de sayılan görev ve yetkiler ile daha çok örtüşmektedir. Bahse konu kurulların görev ve yetkileri arasında, çalışanlara yol gösterilmesi, işyerindeki tehlikeleri belirlemek bunlara ilişkin tedbirleri belirlemek, iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin incelemelerde bulunup raporlar hazırlamak, işyerinin genel önleme politikalarını geliştirmek gibi hususlar yer almaktadır.
<p>Madde 13.3. Yukarıda 1 ve 2 paragraflarda belirtilen hakların kullanımına ilişkin usuller,</p> <p>(a) ulusal yasa ve yönetmeliklerle ve</p> <p>(b) işverenlerle işçiler ve temsilcileri arasında yapılacak istişarelerle belirlenecektir.</p>	<p>Bu hususta açık hüküm bulunmamaktadır.</p>
<p>Madde 13.4. Ulusal yasa ve yönetmelikler, yukarıda 1 ve 2 paragraflarda belirtilen hakların herhangi bir ayrımcılık ya da misilleme olmaksızın kullanılabilceğini hükme bağlayacaktır.</p>	<ul style="list-style-type: none"> İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmeliği uyarınca “<i>Kurul üyeleri bu Yönetmelikle kendilerine verilen görevleri yapmalarından dolayı hakları kısıtlanamaz, kötü davranış ve muameleye maruz kalamazlar.</i>” 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununu uyarınca “<i>İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak ve yetkileri, görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle kısıtlanamaz.</i>” 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca “<i>Görevlerini yürütmeleri nedeniyle, çalışan temsilcileri ve destek elemanlarının hakları kısıtlanamaz.</i>”
<p>İŞÇİLER ve TEMSİLCİLERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ</p>	
<p>Madde 14. Ulusal yasa ve yönetmelikler çerçevesinde işçiler, aldıkları eğitime uygun olarak aşağıdaki görevleri yerine getireceklerdir:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) belirlenen güvenlik ve sağlık önlemlerine uygun davranma; 	<p>6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Çalışanların Yükümlülükleri başlıklı 19 uncu maddesi uyarınca</p> <p>“(1) <i>Çalışanlar, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili aldıkları eğitim ve işverenin bu konudaki talimatları doğrultusunda, kendilerinin ve hareketlerinden veya yaptıkları işten etkilenen diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle</i></p>

- (b) koruyucu giysilerin, bu amaçla kendilerine verilen donanımın uygun bakımı ve kullanımı dâhil olmak üzere, kendi güvenlik ve sağlıklarına, ayrıca işbaşında yaptıklarından ya da ihmallerinden etkilenebilecek başkalarının güvenlik ve sağlıklarına gerekli özeni gösterme;
- (c) kendilerinin ya da başkalarının güvenliği ve sağlığı açısından risk oluşturabileceğini düşündükleri, ancak kendi başlarına gerektiği gibi ele alamayacakları herhangi bir durumu hemen üzerlerindeki denetçiye bildirme ve
- (d) Sözleşme uyarınca işverene verilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesini sağlamak üzere işverenle işbirliği yapma

yükümlüdür.

(2) Çalışanların, işveren tarafından verilen eğitim ve talimatlar doğrultusunda yükümlülükleri şunlardır:

- a) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tehlikeli madde, taşıma ekipmanı ve diğer üretim araçlarını kurallara uygun şekilde kullanmak, bunların güvenlik donanımlarını doğru olarak kullanmak, keyfi olarak çıkarmamak ve değiştirmemek.*
- b) Kendilerine sağlanan kişisel koruyucu donanımı doğru kullanmak ve korumak.*
- c) İşyerindeki makine, cihaz, araç, gereç, tesis ve binalarda sağlık ve güvenlik yönünden ciddi ve yakın bir tehlike ile karşılaştıklarında ve koruma tedbirlerinde bir eksiklik gördüklerinde, işverene veya çalışan temsilcisine derhal haber vermek.*
- ç) Teftişe yetkili makam tarafından işyerinde tespit edilen noksanlık ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi konusunda, işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.*
- d) Kendi görev alanında, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için işveren ve çalışan temsilcisi ile iş birliği yapmak.”*

İŞBİRLİĞİ

Madde 15. Madenlerde güvenliği ve sağlığı daha iyiye götürmek için işverenlerle işçiler ve temsilcileri arasındaki işbirliğini özendirme üzere ulusal yasa ve yönetmeliklere uygun önlemler alınacaktır.

Bu hususta açık hüküm bulunmamaktadır.

MEVZUAT HÜKÜMLERİNİN UYGULANMASI

Madde 16. Üye:

- (a) Sözleşme hükümlerinin etkili biçimde uygulanmasını sağlamak üzere, uygun cezalar ve düzeltici önlemler dâhil olmak üzere gerekli tüm önlemleri alacaktır ve
- (b) Sözleşme uyarınca alınacak önlemlerin yaşama geçirilmesine denetlemek üzere gerekli denetim hizmetlerini sağlayacak ve bu hizmetlere başarılı olmaları için gerekli kaynakları tahsis edecektir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun İdari para cezaları ve uygulanması başlıklı 23 üncü maddesinde 1.500 Türk Lirasından 80.000 Türk Lirası kadar çeşitli idari para cezaları öngörülmüştür. Gerekli denetimlerin yapılması görevi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı İş Teftiş Kurulu Başkanlığına verilirken, bahse konu idari para cezalarının Çalışma ve İş Kurumu il müdürünce verileceği hükmüne bağlanmıştır.